

NÁVRH PRÁVNÍ ÚPRAVY KVALIFIKAČNÍHO KURZU PRO PRACOVNÍKY V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

září 2021

Obsah

1 Věcný záměr	2
2 Úprava zákona o sociálních službách	6
§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.	6
§ 117a zákona č. 108/2006 Sb.	6
3 Úprava prováděcího předpisu	8
§ 37 vyhlášky č. 505/2006 Sb.	8
Příloha vyhlášky č. 505/2006 Sb.	10

1 Věcný záměr

Na základě sběru informací (desk-research, dotazníkové šetření, fokusní skupiny, zahraniční cesty) a širokého konzultačního procesu (odborný panel, kulaté stoly, odborná konference se zahraniční účastí) s pracovníky v sociálních službách, poskytovateli sociálních služeb i vzdělavateli v této oblasti, projekt předkládá návrh řešení **kvalifikačního kurzu pro pracovníky a pracovníce v sociálních službách** (dále jen „PSS“), který je nově **dvousložkový**, v celkovém rozsahu 160 výukových hodin. Kurz je definován prostřednictvím cílových kompetencí, k jejichž naplnění má v průběhu jeho realizace dojít.

- První částí kvalifikace je základní kvalifikační kurz (ZKK) v rozsahu **40 hodin**, společný pro všechny budoucí PSS a absolvovaný před nástupem do zaměstnání v sociálních službách.
- Druhou částí je specializační kvalifikační kurz (SKK) v rozsahu **120 hodin**, který je řešen čtyřmi moduly a je absolvovaný ve stanovené lhůtě po nástupu na pozici PSS (zahájení do 12 měsíců po nástupu do zaměstnání na pozici PSS a dokončení do 18 měsíců)

Kromě vlastních provedených kvantitativních a kvalitativních šetření projekt využil výstupy a zjištění z projektu Podpora kvality v celoživotním a kvalifikačním vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách, reg. č. CZ.1.04/3.1.00/04.00010, realizovaného v období od 1. 9. 2012 – 30. 11. 2015 (dále jen „projekt AKRE“).

Zásadní změnou oproti současnému stavu je nastavení povinnosti získání první části kvalifikace v **základním kvalifikačním kurzu před nástupem** na pozici PSS. Jedná se o reakci na nápravu zákonné definice možnosti nástupu pracovníků do přímé péče ke klientům v sociálních službách bez potřebné kvalifikace a možnosti doplnění kvalifikace ve lhůtě 18 měsíců. Tato úprava nemá obdoby v žádných jiných pracovních oborech v České republice. Nevyskytuje se ani v okolních zahraničních státech. Např. v Německu a Rakousku musí mít pečovatelé předem školní vzdělání a na Slovensku 220hodinový kurz.

V krátkodobém horizontu by tato změna mohla poskytovatelům zkomplikovat nábor nových zaměstnanců, jichž není v současné době na pracovním trhu dostatek. Nicméně zkušenosti ze zmíněných států jednoznačně ukazují, že v dlouhodobém horizontu se tímto krokem výrazně posílí prestiž oboru, a tím pádem se zvýší i zájem o tuto práci. Podle výzkumných šetření a panelových diskusí nemají samotní poskytovatelé se získáváním kvalifikace před nástupem do zaměstnání věcný problém, ale obávají se, že myšlenka zlepšení připravenosti nových PSS a zvýšení prestiže povolání nebude naplněna, pokud bude kvalifikace na pozici PSS pro budoucí pracovníky finančně nákladná. Způsob úhrady navrhovaného kvalifikačního kurzu je nezbytné metodicky ošetřit Ministerstvem práce a sociálních věcí ve spolupráci s Úřadem práce ČR tak, aby byl co nejméně ohrožen zájem budoucích PSS o zvolené povolání. Pozitivní a faktické přijetí změny v získávání kvalifikace PSS všemi aktéry je vhodné podpořit ustanovením adekvátního přechodného období.

Kvalifikaci získá zájemce o pozici PSS absolvováním ZKK (viz výše) a následným absolvováním minimálně jednoho ze čtyř modulů SKK. Vybraný specializační modul je nezbytné absolvovat **po nástupu** na pozici PSS, a to ve lhůtě 12 až 18 měsíců. Znamená to, že tuto část kurzu absolvuje pouze pracovník zaměstnaný u registrovaného poskytovatele sociálních služeb. Formy pracovněprávního vztahu jsou možné podle zákoníku práce jako pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce.

Výzkumné šetření realizované v rámci projektu ukázalo, že pracovníci v průběhu svého působení v oblasti sociálních služeb obvykle nemění cílovou skupinu klientů, se kterou pracují, v praxi dochází spíše k fluktuaci v rámci druhů služeb a různých zaměstnavatelů. Návrh proto pracuje s variantou, že získaná kvalifikace je stále platná a při případném budoucím přechodu ke zcela odlišné cílové skupině klientů si pracovník v sociálních službách doplní potřebné znalosti a dovednosti prostřednictvím vhodně zaměřených forem dalšího vzdělávání.

Dopad na vzdělavatele spočívá zejména ve změnách týkajících se obsahu kvalifikačního kurzu a s tím spojených změnách v akreditaci těchto kurzů. Obě části kvalifikačního kurzu musí být akreditovány MPSV. Vzdělavatel může žádat o akreditaci jen jedné části samostatně (ZKK nebo SKK), případně může libovolně kombinovat jednotlivé části navzájem nebo akreditovat některé moduly samostatně. Vzdělavatel v rámci akreditace definuje jak teoretický rámec, tak praktickou část vzdělávacího programu, včetně obecné definice odborných praktických cvičení plněných u poskytovatele. Systém akreditace nového dvousložkového kvalifikačního kurzu bude nezbytné metodicky ošetřit – jak aktualizací metodiky pro předkládání žádostí o akreditaci, tak aktualizací metodiky hodnocení žádostí o akreditaci. Všechny metodické podklady by měly být vydány formou doporučených postupů.

Základní kvalifikační kurz pro PSS (ZKK)

Cílem ZKK je, aby se účastníci dozvěděli teoretické základy o sociálních službách a o práci PSS a aby si uvědomili vlastní osobu v roli PSS.

Obsah ZKK je zaměřený na *poznatky*, tedy znalosti potřebné před zahájením práce na pozici PSS. Absolvuje se proto ještě před vstupem do sociálních služeb, před přímým kontaktem s klienty. Seznamuje s *hodnotami*, které jsou součástí etiky práce všech pracovníků v sociálních službách. Podstatnou částí kurzu je vhléd do role PSS s cílem uvědomění si významu vlastní osoby pro výkon tzv. pomáhající profese. Kromě získání základních vědomostí pro orientaci v oblasti sociálních služeb, může kurz napomoci rozhodnutí účastníka, k jaké cílové skupině klientů či k jakému konkrétnímu druhu sociální služby chce v budoucnu směřovat.

Výuka ZKK zahrnuje kromě teoretického výkladu lektora i vhodné praktické části výuky tak, aby bylo dosaženo naplnění cílových kompetencí profilu povolání PSS.

Zakončení ZKK je pro účastníka/účastnici úspěšné, pokud splní alespoň 80 % povinné docházky ze stanovených 40 hodin výuky a zdárně absolvuje závěrečné ověření znalostí zaměřených na cílové kompetence profilu povolání PSS. Formu zkoušky (písemnou, ústní, praktickou či kombinaci) volí vzdělavatel v žádosti o akreditaci kurzu.

Specializační kvalifikační kurz pro PSS (SKK)

Cílem SKK je získání znalostí a osvojení si dovedností pro práci PSS, které souvisí se zaměřením jejich práce. Specializační část je navržena ve 4 modulech, z nichž PSS absolvuje minimálně jeden, ve stanovené lhůtě, pro ukončení své kvalifikace:

- M1: práce se seniory a lidmi s demencí,
- M2: práce s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním,
- M3: práce s lidmi s mentálním a kombinovaným postižením či s poruchami autistického spektra,
- M4: práce s dospělými, dětmi a rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo rizikovým způsobem života.

Obsah SKK je zaměřený na *dovednosti*, na osvojení si praktických činností PSS. Účastník/ účastnice kurzu se zde nejen dozví, jak se co dělá, ale především si vyzkouší metody a pracovní postupy, které jsou používány při práci s konkrétní cílovou skupinou v jeho/jejím zaměstnání. Těžištěm kurzu proto spočívá v osvojení si přístupů a metod práce s jednotlivými cílovými skupinami klientů, dle zvoleného modulu. V rámci specializačního vzdělávání bude rovněž docházet ke vzájemnému sdílení zkušeností, dobré, ale i té špatné praxe a účastníci tak budou mít možnost ukotvit si vlastní hodnoty a etické postoje v kontextu sociálních služeb.

Výuka SKK probíhá v blocích jako teoretická výuka s praktickým zaměřením v učebně a jednotlivé bloky jsou propojeny plněním praktických úkolů u poskytovatele, kde bude účastník/účastnice zaměstnán/a. Lektor/ka naváže na obecné znalosti ze ZKK a zaměří se na specifická témata a jednotlivé části kurzu proloží plněním domácích úkolů na pracovišti s následnou zpětnou vazbou v učebně.

Zakončení SKK je pro účastníka/účastnici úspěšné, pokud splní alespoň 80 % povinné docházky ze stanovených 120 hodin výuky a zdárně absolvuje závěrečné ověření znalostí a dovedností zaměřených na cílové kompetence profilu povolání PSS. Oporou k úspěšnému osvojení cílových kompetencí může sloužit portfolio dokládající plnění praktických úkolů u zaměstnavatele účastníky. Formu zkoušky (písemnou, ústní, praktickou či kombinaci) volí vzdělavatel v žádosti o akreditaci kurzu.

Východiskem návrhu je zaměření se na **kompetence** potřebné pro výkon určité činnosti, nikoliv na témata akreditovaného kvalifikačního kurzu pro pracovníka v sociálních službách, jak nyní uvádí § 37 vyhlášky č. 505/2006 Sb., provádějící některá ustanovení zákona o sociálních službách. Koncept vzdělávání zaměřeného na kompetence je v souladu s aktuálním konceptem celoživotního učení (jedná se o typ formálního dalšího vzdělávání) a se záměrem uvedeným ve *Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*, který schválila vláda v říjnu 2020 (např. posílit kompetenční přístup ve vzdělávání).

Profil povolání PSS se skládá z cílových kompetencí ZKK a cílových kompetencí SKK, které jsou v obou případech uspořádány do šesti okruhů. Kompetence ZKK účastník získá, pokud na konci kurzu zvládne odpovědět „vím to, rozumím tomu, chápu, co to znamená“. Kompetence SKK pak účastník naplní, pokud je schopen reagovat „umím to, jsem schopen použít, aplikovat, vytvořit apod.“.

„Okruhy cílových kompetencí profilu povolání PSS“ (pro ZKK i SKK) se navrhuje upravit v § 37 vyhlášky č. 505/2006 Sb. (prováděcím předpise zákona o sociálních službách) ve dvou sadách – jedna pro ZKK a druhá pro SKK. Tyto sady okruhů cílových kompetencí jsou obdobné, nicméně jejich rozdělení je nutné z důvodu zachycení odlišností zaměření ZKK na obecné znalosti a SKK na konkrétní dovednosti.

„Cílové kompetence profilu povolání PSS“ se navrhuje zpracovat v nové příloze vyhlášky č. 505/2006 Sb. Jedná se celkem o pět sad cílových kompetencí PSS – 1 sada kompetencí pro ZKK a 4 sady kompetencí pro SKK podle modulů. Zde nadefinované kompetence budou pro vzdělavatele vodítkem pro zpracování příslušných vzdělávacích programů.

Praktické kompetence pro výkon pozice pracovníka/pracovnice v sociálních službách podle § 116 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, si účastníci osvojí zejména prostřednictvím „**odborných praktických cvičení**“, Vzdělavatel musí vybrat takový lektorský tým, který bude umět pracovat s vhodnými metodami výuky, a který se ve specializační části stane také průvodcem účastníků pro reflexi dobré a špatné praxe u poskytovatelů.

Odborná praxe, která je součástí aktuálního kvalifikačního kurzu, je opakovaným předmětem kritiky a již v minulosti bylo navrhováno definovat nastavení bližších podmínek, aby nebyla realizována pouze formálně v samotném závěru kurzu, bez další zpětné vazby od lektorů. (Blíže viz výstupy projektu AKRE.) Návrh tohoto projektu podporuje variantu průběžného získávání praktických zkušeností u poskytovatele, u kterého bude účastník/účastnice zaměstnán/a, s průběžnou zpětnou vazbou lektora/lektorky kvalifikačního kurzu. Od poskytovatele sociálních služeb se očekává součinnost ve smyslu umožnění plnění domácích úkolů zadaných v rámci teoretické výuky a jejich provázání s průběhem poskytování služby.

Návrhy na legislativní úpravy kvalifikačního kurzu pracovníků v sociálních službách se týkají jak zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, tak jeho prováděcího předpisu – vyhlášky č. 505/2006 Sb.

2 Úprava zákona o sociálních službách

§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.

....

(6) *Obsah kvalifikačního kurzu podle odstavce 5, a jeho minimální rozsah, maximální počet účastníků a podmínky absolvování stanoví prováděcí právní předpis.*

~~**(7)** Podmínku absolvování kvalifikačního kurzu podle odstavce 5 je třeba splnit do 18 měsíců ode dne nástupu zaměstnance do zaměstnání. Do doby splnění této podmínky vykonává zaměstnanec činnost pracovníka v sociálních službách pod dohledem odborně způsobilého pracovníka v sociálních službách.~~

Podmínku absolvování základní části kvalifikačního kurzu podle odstavce 5 je třeba splnit před nástupem do zaměstnání na pozici pracovníka v sociálních službách. Absolvování kvalifikačního kurzu v jednom ze čtyř modulů specializační části je nutné zahájit do 12 měsíců ode dne nástupu do zaměstnání na pozici pracovníka v sociálních službách a dokončit do 18 měsíců.

Zdůvodnění:

V odst. 6 se upravuje nejen obsah a rozsah kurzu, ale i počet účastníků a podmínky pro jeho absolvování. Návrh § 37 odst. 6 vyhlášky č. 505/2006 Sb. uvádí, že kurz má mít takový počet účastníků, který umožňuje praktickou výuku a praktická odborná cvičení. Dále uvádí, že kurz se zakončuje ověřením cílových kompetencí profilu povolání pracovníka v sociálních službách. Návrh § 117 odst. 9 upřesňuje, že maximální počet účastníků kurzu a způsob závěrečného hodnocení účastníka kurzu dokládá vzdělavatel v žádosti o akreditaci.

Odst. 7 vysvětluje, že kvalifikační kurz PSS se skládá ze základní části absolvované před nástupem na pozici PSS a specializační části absolvované po nástupu k poskytovateli do 18 měsíců. Návrh zákona říká, že specializační část se absolvuje v jednom ze čtyř modulů bez bližší specifikace, tudíž takto získaná kvalifikace pro povolání PSS je trvalá a přenositelná napříč sociálními službami. Pokud by pracovník přešel k poskytovateli s jinou cílovou skupinou, má možnost doplnit si potřebné znalosti a dovednosti v kurzech a ostatních formách dalšího vzdělávání.

§ 117a zákona č. 108/2006 Sb.

(1) *Ministerstvo rozhoduje o akreditaci vzdělávacích programů (dále jen „akreditace“) pro účely zajištění vzdělávacích kurzů podle § 110 odst. 4 písm. c) a d) a kvalifikačních kurzů podle § 116 odst. 5 pro základní a specializační část, dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, vzdělávání vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 a pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku.*

...

(3) Žádost o akreditaci vzdělávacího programu, kromě náležitostí podání 47a), obsahuje

a) oprávnění ke vzdělávací činnosti podle zvláštního právního předpisu 47b) a přehled o dosavadní činnosti žadatele o akreditaci,

b) název, druh, formu, obsah a časový rozsah a maximální počet účastníků vzdělávacího programu, který žadatel hodlá uskutečňovat a způsob závěrečného hodnocení účastníka,

c) doklady o materiálním a technickém zabezpečení vzdělávacího programu,

d) seznam fyzických osob, které se budou podílet na vzdělávání, a doklady o jejich odborné způsobilosti nebo osvědčení o uznání odborné kvalifikace, doklady o absolvování dalšího vzdělávání nebo odborné praxi odpovídající tematickému zaměření kurzu,

e) formu osvědčení o absolvování vzdělávacího programu s uvedením identifikačních údajů vzdělávacího zařízení, údajů uvedených v písmenu b), identifikačních údajů o osobě, která vzdělávací program absolvovala, a datum vydání osvědčení.

Zdůvodnění:

Odst. 1 upravuje akreditaci kvalifikačního kurzu složeného ze dvou částí podle popisu v návrhu § 116 odst. 7.

Odst. 3, písm. b) požaduje, aby vzdělavatel při akreditaci předložil, jaký bude maximální počet účastníků kurzu. Nižší počet účastníků, který bude doporučen v metodických materiálech MPSV pro akreditace, je klíčový pro to, aby mohla být prováděna praktická výuka. Počet účastníků není vymezen taxativně, proto není upraven v ustanoveních § 37 vyhlášky prováděcí zákon. Dále toto ustanovení požaduje, aby vzdělavatel při akreditaci doložil způsob závěrečného hodnocení účastníka, který podle návrhu § 37 odst. 6 vyhlášky č. 505/2006 Sb. musí ověřovat cílové kompetence profilu povolání pracovníka v sociálních službách. Vzdělavatel by měl navrhnout, zda zvolí písemnou, ústní či praktickou formu, případně v jakých kombinacích a současně, jaké opravné prostředky budou možné.

Odst. 3, písm. d) doplňuje k požadavkům na lektora nejen dokládání odborné způsobilosti, ale rovněž dokládání dalšího vzdělávání a/nebo praxe, která přímo souvisí nejen s obsahem předkládaného kurzu v žádosti o akreditaci, ale přímo s tématem, který bude lektorovat. Toto opáření si klade za cíl podpořit kvalitní lektory v kurzech akreditovaných MPSV.

3 Úprava prováděcího předpisu

§ 37 vyhlášky č. 505/2006 Sb.

~~(1) Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách se skládá z obecné a zvláštní části.~~

(1) Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách se skládá ze základní a specializační části. Absolvování obou částí kvalifikačního kurzu utváří profil povolání pracovníka v sociálních službách. Kvalifikační kurz slouží k osvojení si cílových kompetencí.

~~(2) Obecná část kurzu obsahuje tyto tematické okruhy:~~

- ~~a) úvod do problematiky kvality v sociálních službách, standardy kvality sociálních služeb,~~
- ~~b) základy komunikace, rozvoj komunikačních dovedností, asertivita, metody alternativní komunikace,~~
- ~~c) úvod do psychologie, psychopatologie, somatologie,~~
- ~~d) základy ochrany zdraví,~~
- ~~e) etika výkonu činnosti pracovníka v sociálních službách, lidská práva a důstojnost,~~
- ~~f) základy prevence vzniku závislosti osob na sociální službě,~~
- ~~g) sociálně právní minimum,~~
- ~~h) metody sociální práce.~~

(2) Základní část kurzu je realizována praktickou výukou a zahrnuje tyto okruhy cílových kompetencí:

- a) okruh 1: Orientace v právním rámci sociálních služeb a práce pracovníka v sociálních službách,*
- b) okruh 2: Poznání sociálních služeb a potřeb klientů,*
- c) okruh 3: Seznámení s teorií přímé práce pracovníka sociálních služeb s klienty,*
- d) okruh 4: Seznámení se způsobem komunikace a interakce s klienty,*
- e) okruh 5: Vnímání týmové a mezioborové spolupráce a dokumentace v sociálních službách,*
- f) okruh 6: Pochopení osobního a lidského rozměru práce pracovníka sociálních služeb.*

~~(3) Zvláštní část kurzu obsahuje tyto tematické okruhy:~~

- ~~a) základy péče o nemocné, základy hygieny, úvod do problematiky psychosociálních aspektů chronických infekčních onemocnění,~~
- ~~b) aktivizační, vzdělávací a výchovné techniky, základy pedagogiky volného času,~~
- ~~c) prevence týrání a zneužívání osob, kterým jsou poskytovány sociální služby,~~
- ~~d) základy výuky péče o domácnost,~~
- ~~e) odborná praxe,~~
- ~~f) krizová intervence,~~
- ~~g) úvod do problematiky zdravotního postižení,~~

~~h) zvládání jednání osoby, které je poskytována sociální služba, jestliže toto jednání ohrožuje její zdraví a život nebo zdraví a život jiných fyzických osob, včetně pravidel šetrné sebeobranu.~~

(3) Specializační část je realizovaná kombinací praktické výuky a odborných praktických cvičení ve čtyřech modulech:

a) Modul 1: práce se seniory a lidmi s demencí,

b) Modul 2: práce s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním,

c) Modul 3: práce s lidmi s mentálním a kombinovaným postižením či poruchou autistického spektra,

d) Modul 4: práce s dospělými, dětmi a rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo rizikovým způsobem života.

(4) Specializační část kurzu zahrnuje tyto okruhy cílových kompetencí:

a) okruh 1: Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny,

b) okruh 2: Poznání specifik cílových skupin a práce s nimi,

c) okruh 3: Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami,

d) okruh 4: Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami,

e) okruh 5: Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a návaznosti služeb,

f) okruh 6: Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce pracovníka v sociálních službách.

(5) Cílové kompetence profilu povolání pracovníka v sociálních službách podle odstavců 2 a 4 jsou uvedeny v příloze č. 5 k této vyhlášce.

(4) Minimální rozsah kurzu je celkem 150 výukových hodin, přičemž zvláštní část kurzu činí minimálně 80 výukových hodin.

~~**(5) Počet výukových hodin jednotlivých tematických okruhů zvláštní části kurzu se stanoví s přihlédnutím k odbornému zaměření účastníků kurzu, jejich pracovnímu zařazení a druhu sociální služby, kterou poskytují.**~~

(6) Minimální rozsah kurzu je celkem 160 výukových hodin, přičemž základní část činí 40 výukových hodin a specializační část činí 120 výukových hodin. Maximální počet účastníků kurzu umožňuje způsob výuky uvedený v odst. 2 a 3. Kurz se zakončuje měřitelným ověřením cílových kompetencí profilu povolání pracovníka v sociálních službách.

Zdůvodnění:

Odst. 1 upřesňuje v souladu se zákonem (návrhem § 116 odst. 7), z jakých částí se kvalifikační kurz skládá. Vysvětluje, že absolvováním obou jeho částí si účastník osvojí **cílové kompetence profilu povolání pracovníka v sociálních službách.**

Odst. 2 specifikuje obsah základní části kurzu podle **okruhu kompetencí pracovníka v sociálních službách** a zaměření teoretické výuky na praktickou stránku.

Odst. 3 vysvětluje, že specializační část kvalifikačního kurzu je možné absolvovat v jednom ze čtyř konkrétně uvedených modulů, a to formou teoretické výuky zaměřené prakticky a odborných praktických cvičení. *Odborná praktická cvičení* nahrazují dosavadní odbornou praxi zahrnutou v současném kvalifikačním kurzu.

Odst. 4 specifikuje obsah specializační části kurzu podle *okruhu kompetencí pracovníka v sociálních službách*.

Odst. 5 je ustanovením zmocňujícím přidání přílohy č. 5 k této vyhlášce, kde je seznam cílových kompetencí profilu povolání pracovníka v sociálních službách.

Odst. 6 upřesňuje časový rozsah, počet účastníků a zakončení kvalifikačního kurzu podle návrhu § 116 odst. 6 zákona o sociálních službách.

Příloha vyhlášky č. 505/2006 Sb.

Zdůvodnění:

Příloha naplňuje navržené ustanovení odst. 5 této vyhlášky. Uvádí pět sad cílových kompetencí profilu povolání pracovníka v sociálních službách – 1 pro základní část a 4 pro každý modul specializační části kurzu.

Příloha č. 5, přehled cílových kompetencí profilu povolání pracovníka v sociálních službách

Cílové kompetence pracovního profilu pracovníka v sociálních službách osvojené v **základní části kvalifikačního kurzu** jsou:

Okruh kompetencí 1: *Orientace v právním rámci sociálních služeb a práce pracovníka v sociálních službách*

Cílové kompetence:	
1.1	Umí popsat oblasti, které upravuje zákon o sociálních službách včetně podmínek poskytování sociálních služeb
1.2	Rozumí tomu, co jsou standardy kvality sociálních služeb a jak se ve službě naplňují
1.3	Zná náplň práce pracovníka v sociálních službách podle zákona o sociálních službách

Okruh kompetencí 2: *Poznání sociálních služeb a potřeb klientů*

Cílové kompetence:	
2.1	Umí vyjmenovat typy klientů s ohledem na potřeby jejich nepříznivé sociální situace
2.2	Zná druhy sociálních služeb a základní činnosti v nich poskytované

Okruh kompetencí 3: *Seznámení s teorií přímé práce pracovníka sociálních služeb s klienty*

Cílové kompetence:	
3.1	Zná společné základní zásady a cíle sociálních služeb
3.2	Umí vysvětlit princip svobodného rozhodování klienta a jmenovat příklady dodržování a porušování lidských práv v sociálních službách
3.3	Umí vysvětlit, co znamená sociální vyloučení a co sociální začleňování s využitím běžně dostupných zdrojů
3.4	Umí vyjmenovat příklady rozdílu mezi péčí a podporou včetně aktivizace klientů vedoucí k nezávislosti klienta na sociální službě
3.5	Ví, jak se podporuje péče o zdraví klienta a jaké dovednosti obsahuje laická první pomoc

Okruh kompetencí 4: *Seznámení se způsobem komunikace a interakce s klienty*

Cílové kompetence:	
4.1	Ví o nutnosti přizpůsobování komunikace s klienty v sociálních službách
4.2	Ví, že v sociálních službách se setká s konfliktními situacemi a krizovou komunikací s klienty

Okruh kompetencí 5: *Vnímání týmové a mezioborové spolupráce a dokumentace v sociálních službách*

Cílové kompetence:	
5.1	Ví, že existují různé způsoby vedení dokumentace o klientech, informace jsou důvěrné, někdy anonymní
5.2	Umí popsat význam týmové a mezioborové spolupráce v sociálních službách

Okruh kompetencí 6: *Pochopení osobního a lidského rozměru práce pracovníka sociálních služeb*

Cílové kompetence:	
6.1	Dokáže pojmenovat specifika pomáhající práce a reflektovat svoji motivaci pro práci pracovníka v sociálních službách
6.2	Má představu o významu vztahu s klienty v různých druzích sociálních služeb
6.3	Ví, že etika je součástí profesionality pracovníka v sociálních službách a umí jmenovat příklady neetického jednání
6.4	Uvědomuje si význam odpovědnosti pracovníka v sociálních službách, samostatnosti a týmové spolupráce
6.5	Má představu o náročnosti a stresové zátěži v sociálních službách
6.6	Rozumí psychohygieně a supervizi jako prevenci syndromu vyhoření
6.7	Zná možnosti průběžného rozvoje a povinného vzdělávání pracovníka v sociálních službách

Cílové kompetence pracovního profilu pracovníka v sociálních službách osvojené v **modulu 1 specializační části kvalifikačního kurzu** jsou:

Okruh kompetencí 1: *Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny*

Cílové kompetence:	
1.1	Orientuje se v zákonech týkající se dané cílové skupiny seniorů a lidí s demencí
1.2	Vyzná se ve službách, které jsou nejčastěji využívány seniory i lidmi s demencí
1.3	Rozumí systému sociálních služeb pro seniory a lidi s demencí a jejich návaznosti
1.4	Zná základní rozdíly mezi sociální a zdravotní službou
1.5	Rozumí pojmu dlouhodobá péče

Okruh kompetencí 2: *Poznání specifík cílových skupin a práce s nimi*

Cílové kompetence:	
2.1	Ví, co znamená stárnutí a jaké změny člověku způsobuje
2.2	Ví, co znamená koncept kvality života a umí s tím individuálně pracovat
2.3	Orientuje se v problematice chronických onemocnění ve stáří
2.4	Ví, jak stáří ovlivňuje mobilitu seniorů a osob s demencí
2.5	Ví, jaké změny nastávají ve stáří v souvislosti s výživou a umí s tím pracovat
2.6	Vnímá individuální specifika v prožívání bolesti u klientů
2.7	Ví, co je syndrom demence
2.8	Ví, že demence má různá stadia a zná potřeby lidí v různých stadiích
2.9	Umí definovat sekundární projevy syndromu demence
2.10	Ví, co je nefarmakologické ovlivnění demence

Okruh kompetencí 3: *Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
3.1	Umí znalost základních lidských práv použít při práci s klienty
3.2	Uvědomuje si zásady etického chování ve své každodenní praxi
3.3	Umí využívat principy zachování důstojnosti a samostatnosti při práci s klienty
3.4	Chápe rozdíl mezi péčí a podporou v přístupu ke klientům
3.5	Zná možnosti aktivizace a vedení klienta k soběstačnosti
3.6	Zná specifika poskytování služby v domácím prostředí seniorů a lidí s demencí
3.7	Umí použít kompenzační pomůcky nejčastěji používané v péči o seniory
3.8	Zná základy péče o nemocného klienta
3.9	Zná specifika v péči o člověka s demencí

3.10	Uvědomuje si, že se při práci se seniory a s osobami s demencí vyskytují rizikové situace
3.11	Zná zásady poskytování laické první pomoci osobám v seniorském věku
3.12	Chápe význam sexuality ve vyšším věku a umí pracovat s předsudky ohledně sexuality u seniorů a lidí s demencí
3.13	Ví, jak se v praxi projevuje zneužívání moci a manipulace
3.14	Ví, co lze nazvat omezovacím prostředkem a zná pravidla pro jejich využití
3.15	Chápe problematiku restriktivních opatření
3.16	Zná projevy v chování a jiné příznaky týraného či zneužívaného klienta
3.17	Zná možnosti podpory rodinných pečujících

Okruh kompetencí 4: *Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
4.1	Ví, jak komunikovat se seniory
4.2	Zná základy komunikace s lidmi s demencí
4.3	Ovládá komunikaci s rodinou klienta
4.4	Uvědomuje si, že při poskytování péče mohou vzniknout konfliktní situace a ví, jak k nim přistupovat
4.5	Umí vhodně reagovat na téma smrti a úmrtí blízkých
4.6	Ví, jak komunikovat s klientem po sdělení špatné zprávy či nepříjemné situace

Okruh kompetencí 5: *Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a v návaznosti služeb*

Cílové kompetence:	
5.1	Ví, co je individuální plánování a rozumí významu dokumentace v sociálních službách

5.2	Zná terminologii a etiku zápisu v sociální službě poskytované seniorům a osobám s demencí
5.3	Zná povinnost mlčenlivosti a předávání informací o klientovi
5.4	Rozumí důležitosti týmové a mezioborové spolupráce v sociálních službách
5.5	Ví, že se musí neustále vzdělávat a umí využívat příklady dobré a špatné praxe pro svou práci

Okruh kompetencí 6: *Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce pracovníka v sociálních službách*

Cílové kompetence:	
6.1	Ví, v čem spočívá odbornost pracovníka v sociálních službách
6.2	Uvědomuje si svou profesní roli a předpoklady, kterými disponuje pro práci pracovníka v sociálních službách
6.3	Rozumí tomu, co je supervize a jaká je její důležitost pro práci v sociálních službách
6.4	Ví, jak je důležité předcházet stresu a dokáže definovat zdroje stresu ve svém okolí
6.5	Ví, že téma smrti a umírání patří k práci pracovníka v sociálních službách
6.6	Dokáže jednoduše a jasně vysvětlit, co je povolání pracovník v sociálních službách
6.7	Chápe konstruktivní kritiku jako formu možného zlepšení své práce

Cílové kompetence pracovního profilu pracovníka v sociálních službách osvojené v **modulu 2 specializační části kvalifikačního kurzu** jsou:

Okruh kompetencí 1: *Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny*

Cílové kompetence:	
1.1	Orientuje se v terminologii k cílové skupině lidí s tělesným a smyslovým postižením a lidí se zkušeností s duševním onemocněním

1.2	Vnímá zdravotní postižení v kontextu různých perspektiv
1.3	Orientuje se v právním rámci pro cílovou skupinu lidí s tělesným a smyslovým postižením a lidí se zkušeností s duševním onemocněním
1.4	Ví, že existuje systém dávkových nároků a dalších ochranných mechanismů pro cílovou skupinu lidí s tělesným a smyslovým postižením a lidí se zkušeností s duševním onemocněním
1.5	Má přehled o systému sociálních služeb pro cílovou skupinu lidí s tělesným a smyslovým postižením a lidí se zkušeností s duševním onemocněním

Okruh kompetencí 2: *Poznání specifík cílových skupin a práce s nimi*

Cílové kompetence:	
2.1	Orientuje se v typologii tělesných a smyslových postižení
2.2	Má přehled o typech duševních onemocnění
2.3	Ví o specifikách služeb, které se poskytují dětem a nezletilým
2.4	Zná principy individuálního plánování a umí jej použít v praxi
2.5	Respektuje různorodost klientů

Okruh kompetencí 3: *Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
3.1	Zná etické aspekty přímé práce s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním
3.2	Ví, jaké jsou kompetence pracovníka v sociálních službách při střetu zájmů
3.3	Ví, co jsou restriktivní opatření a ví, jak s nimi zacházet
3.4	Ví, co znamená pojem přiměřené riziko v souvislosti s klienty
3.5	Je seznámen se specifiky sexuality lidí s hendikepem
3.6	Rozumí pojmům péče a podpora s ohledem na typ služby a klienta

3.7	Dokáže vhodným způsobem motivovat klienta k aktivitě, která vede k větší samostatnosti a začlenění
3.8	Umí použít aktivizaci jako podporu k rozvoji všedních činností
3.9	Umí používat kompenzační pomůcky
3.10	Vnímá individuální specifika v prožívání bolesti u klientů
3.11	Zná možnosti podpory rodinných pečujících

Okruh kompetencí 4: *Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
4.1	Zná základy komunikace, které může použít s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a lidmi se zkušeností s duševním onemocněním
4.2	Umí komunikovat s osobami se zrakovým a sluchovým postižením
4.3	Umí komunikovat s osobami s narušenou komunikační schopností
4.4	Umí komunikovat s lidmi s tělesným postižením
4.5	Umí komunikovat s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním
4.6	Umí použít zásady mlčenlivosti v komunikaci s dalšími osobami
4.7	Umí pracovat s manipulativním jednáním ze strany klienta
4.8	Umí vhodně reagovat na verbální agresi ze strany klienta
4.9	Ví, že klienti mohou prožívat krizi a ví, jak k nim v takové situaci přistupovat
4.10	Umí vhodně reagovat na téma smrti a úmrtí blízkých

Okruh kompetencí 5: *Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a v návaznosti služeb*

Cílové kompetence:	
5.1	Zná důvody pro vedení dokumentace v sociálních službách
5.2	Je schopen zaznamenat průběh služby

5.3	Umí zaznamenat mimořádné situace v záznamech konkrétní sociální služby
5.4	Chápe stížnosti jako prostředek k rozvoji sociální služby
5.5	Umí smysluplně předávat informace o klientech kolegům na pracovišti
5.6	Zná možnosti a meze sociální služby ve vztahu k potřebám klienta
5.7	Zná navazující služby působící v regionu

Okruh kompetencí 6: Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce pracovníka v sociálních službách

Cílové kompetence:	
6.1	Ví, v čem spočívá odbornost pracovníka v sociálních službách
6.2	Uvědomuje si svou profesní roli a předpoklady, kterými disponuje pro práci pracovníka v sociálních službách
6.3	Rozumí tomu, co je supervize a jaká je její důležitost pro práci v sociálních službách
6.4	Ví, jak je důležité předcházet stresu a dokáže definovat zdroje stresu ve svém okolí
6.5	Ví, že téma smrti a umírání patří k práci pracovníka v sociálních službách
6.6	Dokáže jednoduše a jasně vysvětlit, co je povolání pracovník v sociálních službách
6.7	Chápe konstruktivní kritiku jako formu možného zlepšení své práce

Cílové kompetence pracovního profilu pracovníka v sociálních službách osvojené v **modulu 3 specializační části kvalifikačního kurzu** jsou:

Okruh kompetencí 1: Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny

Cílové kompetence:	
1.1	Orientuje se v problematice práv lidí s mentálním postižením a lidí s poruchami autistického spektra

Okruh kompetencí 2: *Poznání specifík cílových skupin a práce s nimi*

Cílové kompetence:	
2.1	Dokáže charakterizovat mentální postižení
2.2	Zná rozmanitost poruch autistického spektra
2.3	Zná charakteristiku kombinovaného postižení

Okruh kompetencí 3: *Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
3.1	Rozumí pojmu etika a etické principy
3.2	Uvědomuje si důležitost individuálního plánování pro práci s klienty
3.3	Zvládne poskytnout asistenci lidem s vysokou mírou podpory
3.4	Zná vhodné strategie k předcházení problémových situací souvisejících s chováním klienta
3.5	Zná základy práce s verbální agresí
3.6	Orientuje se v problematice restriktivních opatření
3.7	Umí pracovat se sexualitou lidí s mentálním postižením či poruchami autistického spektra
3.8	Ví, že k práci s lidmi s mentálním postižením či poruchami autistického spektra patří stárnutí a spiritualita
3.9	Orientuje se v oblasti vzdělávání lidí s mentálním postižením či poruchami autistického spektra

Okruh kompetencí 4: *Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
4.1	Zná základy komunikace s člověkem s mentálním postižením či poruchou autistického spektra
4.2	Rozumí formám alternativní komunikace a jejich základy umí použít v praxi

Okruh kompetencí 5: *Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a v návaznosti služeb*

Cílové kompetence:	
5.1	Zná důvody pro vedení dokumentace v sociálních službách
5.2	Je schopen zaznamenat průběh služby
5.3	Umí zaznamenat mimořádné situace v záznamech konkrétní sociální služby
5.4	Chápe stížnosti jako prostředek k rozvoji sociální služby
5.5	Umí smysluplně předávat informace o klientech kolegům na pracovišti
5.6	Zná možnosti a meze sociální služby ve vztahu k potřebám klienta
5.7	Zná navazující služby působící v regionu

Okruh kompetencí 6: *Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce pracovníka v sociálních službách*

Cílové kompetence:	
6.1	Ví, v čem spočívá odbornost pracovníka v sociálních službách
6.2	Uvědomuje si svou profesní roli a předpoklady, kterými disponuje pro práci pracovníka v sociálních službách
6.3	Rozumí tomu, co je supervize a jaká je její důležitost pro práci v sociálních službách
6.4	Ví, jak je důležité předcházet stresu a dokáže definovat zdroje stresu ve svém okolí
6.5	Ví, že téma smrti a umírání patří k práci pracovníka v sociálních službách
6.6	Dokáže jednoduše a jasně vysvětlit, co je povolání pracovníka v sociálních službách
6.7	Chápe konstruktivní kritiku jako formu možného zlepšení své práce

Cílové kompetence pracovního profilu pracovníka v sociálních službách osvojené v **modulu 4 specializační části kvalifikačního kurzu** jsou:

Okruh kompetencí 1: *Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny*

Cílové skupiny:	
1.1	Orientuje se v legislativním rámci pro oblast práce s lidmi využívajícími nízkoprahové služby sociální prevence
1.2	Rozumí specifikům preventivních služeb a jejich vzájemné provázanosti
1.3	Má základní znalosti o sociálně-právní ochraně dětí
1.4	Orientuje se v trestně-právní problematice související s klienty preventivních služeb

Okruh kompetencí 2: *Poznání specifík cílových skupin a práce s nimi*

Cílové kompetence:	
2.1	Zná význam základních pojmů důležitých pro nízkoprahové služby, sociální prevenci a kontaktní práci
2.2	Uvědomuje si důležitost nastavení sociální služby ve vztahu k dospělým, dětem a rodinám v krizi nebo ohroženým sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života
2.3	Zná principy individuálního plánování a umí jej využít v praxi
2.4	Zná cíle a prostředky advokační práce ve prospěch dospělých, dětí a rodin v krizi nebo ohrožených sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života

Okruh kompetencí 3: *Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
3.1	Zná problematiku lidských práv a osobních svobod
3.2	Dokáže rozlišit a vysvětlit pojmy odpovědnost klienta a odpovědnost za klienta
3.3	Zná rozdíl mezi péčí o klienta a podporou klienta v kontextu preventivních služeb a chápe/definuje respekt jako základ vztahu s klientem při poskytování sociální služby

3.4	Je si vědom hranic poskytovaných služeb
3.5	Zná etické aspekty práce v preventivních službách a zná případy, na něž se vztahuje oznamovací povinnost
3.6	Umí charakterizovat nepříznivou sociální situaci
3.7	Ví, jakými způsoby lze zjistit potřeby dospělých, dětí a rodin v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života klienta a chápe význam pojmu přiměřené riziko
3.8	Umí jednoduše charakterizovat vývojová období dítěte a dospělého člověka, včetně vývojových období sexuality člověka
3.9	Uvědomuje si důležitost funkce rodiny a vrstevnické skupiny pro práci s dospělými, dětmi a rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života a důležitost sociálního učení
3.10	Ví, jak pracovat s rizikovým chováním u dětí, mladistvých a mladých dospělých
3.11	Zná formy závislosti a specifika práce, která s tím souvisí
3.12	Zná specifika problematiky obchodu s lidmi a práce s lidmi v sexbyznysu
3.13	Umí popsat, co znamená bezdomovectví a jaká jsou specifika práce s touto cílovou skupinou
3.14	Zná způsoby práce s motivací klienta ke změně
3.15	Umí navrhnout vhodnou sociální intervenci pro nejčastěji řešené situace při poskytování služeb sociální prevence
3.16	Ví, jakým způsobem přispívají pravidla k řešení situace dospělých, dětí a rodin v krizi nebo ohroženým sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života
3.17	Zná principy ukládání sankcí či omezení práv klientů ve vztahu k situaci klienta
3.18	Ovládá principy kontaktní práce
3.19	Zná základní pravidla bezpečné práce v terénu

Okruh kompetencí 4: *Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami*

Cílové kompetence:	
4.1	Zná základní zásady komunikace s dospělými, dětmi a rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života
4.2	Zná zásady vhodného oslovení klienta a nabídky pomoci
4.3	Umí v praxi pracovat s pojmy anonymita a mlčenlivost
4.4	Rozumí pravidlům komunikace s třetími stranami v zájmu klienta
4.5	Ovládá pravidla virtuální komunikace

Okruh kompetencí 5: *Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a v návaznosti služeb*

Cílové kompetence:	
5.1	Rozumí účelu a smyslu vedení dokumentace v sociálních službách
5.2	Zná způsoby vedení dokumentace
5.3	Umí pro realizaci sociální intervence používat dostupnou dokumentaci
5.4	Zná zásady spolupráce v týmu a bezpečného poskytování služby
5.5	Orientuje se v činnostech návazných institucí a rozumí pojmu kontraktování podpory
5.6	Umí popsat rozdíl mezi sociální službou a veřejnou službou
5.7	Uvědomuje si důležitost multioborové a komunitní spolupráce

Okruh kompetencí 6: *Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce pracovníka v sociálních službách*

Cílové kompetence:	
6.1	Ví, v čem spočívá odbornost pracovníka v sociálních službách
6.2	Uvědomuje si svou profesní roli a předpoklady, kterými disponuje pro práci pracovníka v sociálních službách

6.3	Rozumí tomu, co je supervize a jaká je její důležitost pro práci v sociálních službách
6.4	Ví, jak je důležité předcházet stresu a dokáže definovat zdroje stresu ve svém okolí
6.5	Dokáže jednoduše a jasně vysvětlit, co je povolání pracovník v sociálních službách
6.6	Chápe konstruktivní kritiku jako formu možného zlepšení své práce